

5. Ο ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΟΣ ΔΙΑΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Το πλέον εντυπωσιακό αξιοθέατο από την επίσκεψη του Σουλτάνου στην πόλη υπήρξαν οι περίτεχνες, πανάκριβες και μεγαλοπρεπείς αφίδες που στήθηκαν σε κεντρικούς δρόμους και πλατείες από τον δήμο, δημόσιους οργανισμούς, ιδιωτικές εταιρείες και εθνικές κοινότητες. Το κόστος τους ξεπέρασε τις 3.000 τουρκικές λίρες, καθώς είχαν φωταγωγηθεί με ηλεκτρικούς λαμπτήρες δημιουργώντας τα βράδια μια φαντασμαγορική εικόνα. Συγχρόνως είχαν διακοσμηθεί οι προσόψεις πολλών κτηρίων, δημοσίων και ιδιωτικών, κυρίως στην παραλιακή οδό και στην πλατεία Ελευθερίας. Ο Γεώργιος Σταμπούλης στο βιβλίο του *Η ζωή των Θεσσαλονικέων πριν και μετά το 1912* γράφει:

«Εκεί όμως που στράφηκε η προσοχή των επισήμων και των κοινοτήτων, ήταν οι αφίδες που στήθηκαν στα κλειδιά των δρόμων, απ' όπου θα περνούσε ο Σουλτάνος. Αλλά και οι πλούσιοι Θεσσαλονικείς συναγωνίζονταν για το ποιος θα παρουσιάσει την καλύτερη. Για το σκοπό αυτό διατέθηκε ό,τι πιο πολύτιμο είχαν τα σπίτια σε χαλιά, μεταξωτές σημαίες, κιλίμια, υφαντά κι ό,τι άλλο ήταν δυνατόν να παρουσιαστεί ώστε να δημιουργηθεί μια εντυπωσιακή εμφάνιση. Όσο για λουλούδια, δεν έμεινε κήπος για κήπος που να μην είχε λεηλατηθεί για το πλαϊνό στόλισμα των αφίδων, που ο κύριος στολισμός τους ήταν τα βαρύτιμα μεγάλα περσικά χαλιά της Βαγδάτης, της Βουχάρας κ.ά. Έτσι η Θεσσαλονίκη παρουσίαζε ένα θέαμα από τα πιο φανταστικά σε δημιουργία, για την τότε εποχή, κι ακόμα, ο φωτισμός των τειχών παρουσίαζε τη νύχτα ένα θέαμα που δεν ήταν δυνατό να περιγραφεί, κατά τους παλιούς Θεσσαλονικιούς».

Στον χάρτη της σελίδας 31 σημειώνονται με το σύμβολο της αφίδας οι θέσεις τους, η παρουσίαση των οποίων ακολουθεί τους κύριους οδικούς άξονες της πόλης. Οι περιγραφές ορισμένων εξ αυτών προέρχονται από το αναμνηστικό λεύκωμα που προσφέρθηκε στον Σουλτάνο πριν την αναχώρησή του.

Α. Λιμάνι - Παραλιακή οδός - Λευκός Πύργος

Λιμάνι, στο σημείο όπου αποβιβάστηκε ο Σουλτάνος (εικ. 5.1)

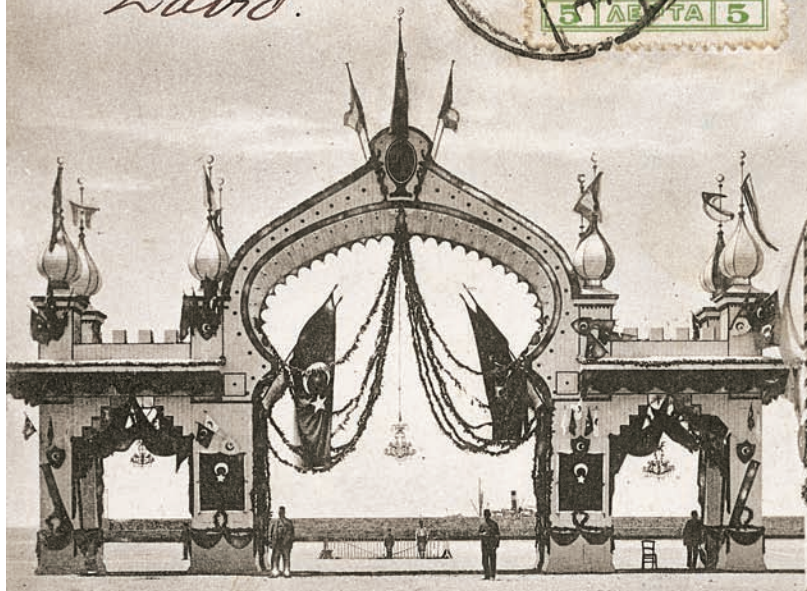
«Μαυριτανικής τεχνοτροπίας, όπου η κεντρική αφίδα στηρίζεται σε δύο κολώνες με οκτώ μικρούς βυζαντινούς τρούλους».

Προσφορά της *Société Ottomane d'Exploitation du Port de Salonique* (= Οθωμανική Εταιρεία Εκμετάλλευσης Λιμένος Θεσσαλονίκης) και της *Régie Cointéressée des Tabacs de l'Empire Ottoman* (= Δημόσια Επιχείρηση Διαχείρισης του Μονοπωλίου Καπνών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας). Η εταιρεία *Régie des Tabacs* ιδρύθηκε το 1884 ως μονοπώλιο για την αγορά, επεξεργασία και πώληση των καπνών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας για 30 χρόνια. Το εργοστάσιό της στη Θεσσαλονίκη ήταν έξω από τα δυτικά τείχη της πόλης, 200 περίπου μέτρα βόρεια από τη διασταύρωση των σημερινών οδών Μοναστηρίου και Λαγκαδά και παρασκεύαζε τσιγάρα και καπνό για κατανάλωση στο εσωτερικό της αυτοκρατορίας. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα η παραγωγή είχε φθάσει τα 30 εκατομμύρια τσιγάρα απασχολώντας πάνω από 330 καπνεργάτες με τις γυναίκες να ανέρχονται σε ποσοστό πάνω από το 70%.

سوك يادگاري

Souvenir de Salonique.

David.

Arc de Triomphe élevé par la Société du Port de Salonique la Douane et la Régie en l'honneur de la visite de S. M. I. le Sultan à Salonique

5.1

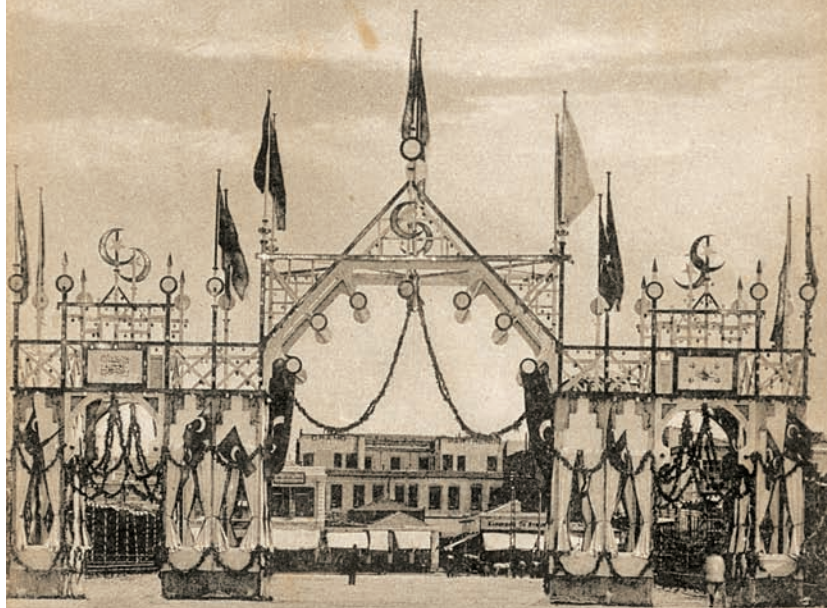
Λιμάνι, έξοδος (εικ. 5.2)

«Εύλινη, συμμετρική κατασκευή υποδεικνύοντας τόλμη και σταθερότητα».

Σχεδιάστηκε από τον Ελί Μοδιάνο, μηχανικό και κατασκευαστή του νεόδμητου κτηρίου του τελωνείου. Προσφορά της *Société Ottomane d' Exploitation du Port de Salonique* (= Οθωμανική Εταιρεία Εκμετάλλευσης Λιμένος Θεσσαλονίκης) και της *Société des Phares de l' Empire Ottoman* (= Οθωμανική Εταιρεία Φάρων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας). Το 1896 το υπουργείο οικονομικών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ανέθεσε την κατασκευή και εκμετάλλευση του λιμένα στον Γάλλο βουλευτή Edmond Bartissol. Επειδή όμως τα έργα προχώρησαν με πολύ βραδύ ρυθμό, το 1904 αναθεωρήθηκαν οι όροι της αρχικής σύμβασης και δημιουργήθηκε, με έδρα την Κωνσταντινούπολη, η εταιρεία εκμετάλλευσης του λιμένος. Η νέα συμφωνία προέβλεπε την εκσκαφή της λεκάνης του λιμανιού μέχρι βάθους 8,5 μέτρων, την κατασκευή υποστέγων, σιλό σιτηρών και άλλων αποθηκευτικών χώρων, την αύξηση του πλάτους της προκυμαίας, τη δημιουργία κυματοθραύστη και την κατασκευή σιδηροδρομικής γραμμής μέχρι τον σταθμό. Τα έργα ολοκληρώθηκαν το 1911.

سوك باوكى

Souvenir de Salonique.

Arc de Triomphe élevé par Mr. l'Ingénieur Elie Modiano
et la Société des Phares en l'honneur de la visite de
S. M. I. le Sultan à Salonique

5.2

Παραλιακή οδός, μεταξύ της πλατείας Ελευθερίας και της οδού Αγίας Σοφίας (εικ. 5.3)

«Δύο κολώνες που θυμίζουν μιναρέδες και συνδέονται με αψίδα».

Προσφορά της *Νέας Λέσχης των Φίλων* (= Nouveau Club des Intimes), μπροστά στο εντευκτήριο της οποίας στήθηκε η αψίδα. Κατάλληλα διακοσμημένο και φωταγωγημένο ήταν και το κτήριο που στέγαζε το εντευκτήριο (εικ. 5.4). Η εβραϊκή αυτή λέσχη ιδρύθηκε τον Απρίλιο του 1910 από μέλη της *Λέσχης των Φίλων* (= Club des Intimes) προσκείμενα στο σιωνιστικό κίνημα με πρώτο πρόεδρο τον Ζακ Ασσέο.